

MOZES EN ZIJN ZUS

Serie Worden als een kind

Mozes in het biezen mandje – een verhaal dat net als dat van Jezus in het kribje, juist kinderen tot de verbeelding spreekt als ze er mee in aanraking komen – ik weet nog goed hoe ik het zelf als kleuter voor me zag: helder blauw water, groene rietstengels en dan die lieve baby in een witte handdoek die met zijn bootje recht in de zachte armen van een vriendelijke prinses dobberde. Verder gingen mijn associaties niet en dat hoeft gelukkig ook nog niet op die leeftijd. Sowieso lijkt de bijbel vaak een boek waar je met gemak een voor-16-jaar-en-ouder-sticker op zou kunnen plakken vanwege al het geweld dat zich er in afspeelt. En juist daarom is het mooi dat er veel schrijvers en kunstenaars in staat zijn geweest om kindvriendelijke vertalingen te maken die zo in ieder geval een eerste kennismaking met de verhalen mogelijk maken voor de jongsten onder ons.

Maar de meesten van u zijn de 16 ruim gepasseerd en daarom moeten we wat toevoegen aan dat idyllische plaatje, namelijk de beduidend minder rooskleurige context van dit verhaal – het land Egypte bestierd door een despotische farao, waar het volk Israël te gast is, maar waar de gastvrijheid jegens hen, na drie generaties is omgeslagen in pure vreemdelingenhaat. Eerst wordt hun werklast verzwaard, vervolgens steeds meer geweld toegepast en tenslotte moeten de zonen van de Israëlieten vrezen voor hun leven, want juist zij zijn in de ogen van de farao de potentiële vijand, zij kunnen immers soldaten worden en zich als leger tegen hem keren. En dus moeten 'zij met twee stenen' de rivier in. Een poëtische verwijzing naar hun geslacht, maar er staat platgezegd dat alle jongemannen vermoord dienen te worden. En het is dus in die context dat het kind Mozes door zijn wanhopige ouders in een bootje wordt gelegd en het water wordt opgeduwd – ga dan toch – in Godsnaam – op weg naar iets beters dan de dood – wat het ook moge zijn

Vier jaar geleden boog ik me in het kader van een leerhuis ook over deze tekst en het was precies de tijd waarin de tragische foto van Aylan Kurdi ons bereikte: u weet het vast nog - het driejarige Syrische jongetje dat verdronk voor de kust van Turkije en aanspoelde op het strand van Bodrum. Boze stemmen beweerden dat de foto nep zou zijn – want te mooi van compositie. Anderen bromden over de ouders die te beroerd zouden zijn geweest om een fatsoenlijk reddingsvest voor het jongetje te kopen, maar al die discussie leidde af van waar het in de kern om ging: dat een onschuldig kind slachtoffer was geworden van een eindeloze, nutteloze strijd die op grote-mensen-niveau wordt gevoerd, en dat er naast hem nog vele andere Aylans zijn, kinderen in nood, zonder toegang tot basale voorzieningen als school, eten en onderdak. De hoop bestond dat deze schrijvende foto – geënceneerd of niet – de wereld in beweging zou brengen. Maar dat gebeurde niet. Niet echt, we gingen liever weer over naar de orde van de dag.

Ook ik, ik zeg het maar eerlijk. Zo moesten wij op zoek naar een geschikte basisschool voor ons kind in de Rivierenbuurt. We dwaalden van open dag naar open dag en al gauw werd duidelijk dat daar niet de schooldirecteuren, maar de ouders het hoogste woord voerden met vragen als: *Is er wel een plusklas voor mijn hoogbegaafde kind? Worden de gymnastiekmaterialen wel regelmatig vervangen? En: Hebben de muziekdocenten een conservatorium-achtergrond?* De lat lag blijkbaar hoog en iedereen werd meegezogen in deze opgefokte en veeleisende houding. Ook ik betrapte mezelf erop dat ik bij open dag numero zoveel begon over luizenprotocollen en moestuintjes. Maar ook drong langzaam het draaiërig makende besef tot me door hoe groot het contrast is tussen deze wereld, die waarin het allerbeste voor onze kinderen nog niet goed genoeg is, en die andere waarin alles beter is dan de situatie waar die kinderen zich in bevinden. Dat is voor mij een blijvende bron van verwarring, juist ook nu ik werk in het

Wereldhuis, waar we de groep jonge dakloze mensen zagen binnenkomen – een groep voor wie de Dominicus haar deuren opende, waarvoor dank, allemaal een soort Mozes-sen met ouders die wanhoop gevoeld moeten hebben toen ze hun kinderen loslieten – met een pick-up truck de Sahara in, met een opblaasboot de Middellandse Zee over – op weg naar hopelijk een beter leven.

Laten we terugkeren naar dat verhaal over Mozes. Want wat daarin opvalt en wat ook tot bemoediging stemt, is de rol van de vrouwen. Het is allereerst de moeder die haar zoon in het rieten mandje legt en vervolgens haar dochter, Mirjam, die zich overigens later in het verhaal zal ontpoppen tot de eerste profetes, die op de uitkijk gaat staan om te zien hoe het haar broertje zal vergaan. En tenslotte is het de dochter van de farao die door medelijden wordt bewogen. Hem tot haar zoon neemt, nadat – dankzij Mirjam – de echte moeder hem heeft gezoogd – of iets minder dierlijk uitgedrukt, borstvoeding heeft gegeven. Drie vrouwen dus, die zich om het kind bekommeren. En dan krijgt dat kind de naam: 'Hij die optilt'. Maar moet dat niet zijn: 'Hij die opgetild wordt'? Nee, want in die naam ligt zijn toekomstige bestemming al besloten. Doordat hij uit het water is getild, kan hij anderen weer optillen. Doordat hij mensen ontmoet die hem het leven gunnen, kan hij uiteindelijk hetzelfde doen: zijn volk bevrijden uit het slavenhuis van Egypte.

De bijbel is zoals gezegd niet bepaald een kindvriendelijk boek, en tegelijkertijd klinkt er in het Evangelie de oproep te worden als een kind om het Koninkrijk van God te kunnen betreden. Wat daar volgens mij vooral mee wordt bedoeld, is dat 'worden als een kind', de opdracht is om jezelf te bevrijden van ingesleten gewoontes, vooroordelen en cynisme en dat je leert om met een frisse blik, de ogen van een kind naar de wereld om je heen te kijken. Precies vanuit dat oogpunt besloot radio 1 in 2015 kinderen twee weken lang te laten meedenken over grote maatschappelijke kwesties zoals de vluchtelingen crisis en de spanningen tussen Rusland en de Oekraïne. Het programma kreeg de naam 'Uktopia' en Maartje van 10 boog zich over de vraag hoe we ervoor kunnen zorgen dat er geen bootvluchtelingen meer verdrinken in de Middellandse Zee. Haar antwoord was het volgende: 'Laten we dolfijnen tam maken en hen leren om mensen te redden en naar de overkant te brengen'.

Klinkt dat kinderachtig? Uktopisch? Utopisch? Of briljant? Dat is nog niet eens het belangrijkste. Het gaat erom dat de stem van kinderen als Maartje gehoord wordt – zij zijn het immers die nog zonder mitsen of maren kunnen denken. Kijk ook maar naar Mirjam, de zus van Mozes, die zonder angst de dochter van de farao benadert. In kinderen ligt de toekomst besloten, een toekomst die juist nu op het spel staat met alle gevolgen van klimaatverandering die steeds zichtbaarder worden. Nog zo'n kind is de 15-jarige Greta Tunberg uit Zweden die na de extreem hete zomer van vorig jaar voor het parlamentsgebouw ging zitten en daarmee uiteindelijk een wereldwijde beweging in gang zette van jonge, maar ook oudere mensen die zich meer gingen bekommeren om het lot van deze aarde. Ze zegt: 'De oplossingen zijn er al lang, we moeten het alleen gewoon gaan doen. En dan komt de hoop vervolgens vanzelf.'

In de ogen van een kind is een vluchteling geen belager, geen tsunami, maar een mens, misschien wel een vriend die je nog niet had ontmoet. In de ogen van een kind is schoon gymnastiekmateriaal niet belangrijk, maar vooral een plek om op te kunnen spelen, plezier te maken. In de ogen van een kind is de wereld een speeltuin vol schatten en avonturen. Laten we weer een beetje kind worden, een wijsje fluiten zonder dat er een conservatoriumdocent aan te pas komt, vrienden maken, elkaar optillen, of zoals mijn voorbeeld-kind Pippi Langkous het placht te zeggen: 'Ik heb het nog nooit gedaan, dus ik denk wel dat ik het kan.'

Zo moge het zijn

Geeske Hovingh

We lezen: Exodus 2: 1-10

Geeske Hovingh is bereikbaar via: lt@dominicusamsterdam.nl ('tav Geeske Hovingh')